MIRCEA DIMITRIU
“DOSAR HORIA SIMA”

O nouã carte despre Horia Sima, Comandantul Miscării Legionare de *Dana Beldiman*, cu un studiu introductiv de *Gh. Buzatu*

Asa cum anuntã si titlul, acest volum constã dintr-o serie de documente furnizate din arhiva sa de SRI, si care sunt apoi comentate. Prin provenienta documentelor, autorii principali ai volumului de fatã sunt serviciile secrete ale timpului.

De la început tin sã precizez cã nu sunt istoric si nici nu am intentia sã fac o criticã acestei cãrti. Dorinta mea este doar sã ofer unele lãmuriri necesare pentru întelegerea justã a unor evenimente din trecutul Miscării Legionare.

Îmi revine aceastã obligatie deoarece "am trãit" din cea mai fragedã tinerete istoria Miscării Legionare, o datã cu ea, si i-am cunoscut îndeaproape trecutul. Am fost printre apropiatii lui Horia Sima încã de pe când era Seful Regiunii Banat si, dupã sosirea lui la Berlin, i-am cunoscut actiunile, ca si motivele care le-au determinat atât pe cele din tarã, cât si pe cele din exil. Acuzatiile aduse lui Horia Sima pe plan politic au survenit din neîntelegerea multora din actiunile sale, a cãror motivatie iesea din comun. Proiectele lui Horia Sima luau în calcul nu numai datele prezente ale actiunii în curs, ci prevedeau eventualele consecinte care trebuiau sã pregãteascã noi actiuni, dupã cum prevedeau si efectele lor în viitorul îndepãrtat. Ne asteptãm din partea adversarilor la cele mai nãstrusnice explicatii pentru actiunile lui, dar când cercetãtori neutri gãsesc "puncte negre" ne simtim vinovati cã nu am fãcut destul pentru ca cercetarea lor sã fie cât mai aprofundatã. Rândurile urmãtoare încearcã sã identifice cauzele unui astfel de rezultat.

O cercetare cu adevãrat obiectivã a trecutului Miscării Legionare sau numai a unor episoade din el, nu va reusi sã satisfacã intentia propusã dacã:
a) nu sunt cercetate consecintele fiecãrei actiuni în parte, atât asupra tãrii, cât si asupra Miscării si
b) nu este identificatã provenienta documentelor avute la dispozitie.

Dacã aceste documente provin din Arhiva Statului sau chiar din Arhiva serviciilor secrete, atunci ele trebuiesc relativate.
Se cunoaste de oricine se interesează cã, începând cu nasterea ei, Miscarea Legionarã a fost dusmãnitã, defãimatã continuu, persecutatã, lovitã de abuzuri statale si de asasinate pânã la masacrare în masã din partea tuturor guvernantilor care s-au perindat la cârma tãrii (cu exceptia a patru luni în 1940). Este evident cã si toate documentele românesti despre ea sunt opera acestor guvernanti si a organelor lor statale, astfel cã ele nu pot reda decât o relatare influentatã, chiar si involuntar, de aversiunea lor. Mai rãu, unele servicii speciale (E. Cristescu, Securitate), în ura lor fatã de Miscarea Legionarã - afirmatã deschis si repetat - nu s-au oprit de la falsificãri în documentele aflate în pãstrarea lor. De aceea, toate aceste documente chiar si atunci când ele nu ascund sau falsificã adevãrul în mod grosolan, nu pot fi luate în consideratie fãrã un grad de rezervã, în functie de problema la care se referã. Aceastã situatie anormalã face imposibil oricãrui istoric sã intervinã cu metode obisnuite de cercetare pentru un studiu obiectiv despre Miscarea Legionarã. Pentru a reusi, el ar trebui sã facã un efort apreciabil de detectiv, care ar cere timp si cercetare foarte extinsã, constând din lectura comparativã a întregii memorialistici legionare, din informarea despre autorii ei si din transpunerea proprie în ambientul de ansamblu al timpului respectiv, pentru ca apoi toate informatiile astfel obtinute, inclusiv cele din documente, sã fie

supuse fãrã preconceptii unei analize critice, care sã separe realitatea de neadevãr si de fabulatie. Numai astfel poate iesi Adevãrul la luminã.

# #

Dupã aceste consideratii necesare, voi trece la cartea sus-amintitã. Ea este compusã din douã segmente, ultimul fiind o evaluare a celui dintâi - care conti-ne numai documente puse la dispozitia autoarei, Dana Beldiman, de cãtre SRI. Majoritatea lor nu se referã la Horia Sima, ci servesc numai la crearea unei anumite atmosfere, în schimb dintre acele documente care îl privesc si care ar fi trebuit sã acopere multiplele sale actiuni si activitãti, începând cu arestarea lui la Clopodia (22 mai 1940) si pânã la proclamarea lui ca Sef al Miscãrii Legionare (6 septembrie 1940), sunt prezente relativ foarte putine, iar documentele cele mai importante pentru întelegerea corectã a actiunilor lui Horia Sima lipsesc total. Cum am amintit, al doilea segment al cãrtii este un "studiu introductiv" al cãrui autor este d-l Gheorghe Buzatu, eminentul istoric iesean, cunoscut pentru preocuparea domniei sale în materie. Cum d-na Beldiman nu comenteazã documentele prezentate, acest studiu reprezintã de fapt o evaluare a documentelor, urmatã de concluzii. Cu toatã intentia vizibilã de obiectivitate, dar având la dispozitie numai unele documente discutabile, în timp ce trei documente de maximã importantã lipsesc, si neacordându-i acestui fapt suficientã importantã, d-l Buzatu era de la început condamnat sã nu poatã lãmuri corect rolul jucat de Horia Sima în aceastã perioadã.

Dacã ar fi avut în fatã urmãtoarele documente:
a) convorbirea Ghelmegeanu-Sima,
b) rãspunsul trimis de Horia Sima lui Carol, din 2 mai 1940,
c) Manifestul lui Horia Sima din 1 septembrie 1940,

domnia sa ar fi înteles care a fost firul conducãtor al comportamentului lui Horia Sima, numai aparent derutant, si, ca o consecintã, sentinta domniei sale ar fi fost alta. Pentru sustinerea celor afirmate voi reda citatele semnificative din cele trei documente care ar fi trebuit sã se afle în "Dosar Horia Sima" .

La întrebarea lui Ghelmegeanu de ce a venit în tarã, Horia Sima rãspunde cã a venit ca sã împiedice "prin orice mijloace - revolutie, atentat - dacã altfel nu e posibil" continuarea politicii externe funeste de pânã acum "ale cãrei consecinte vor fi tragice, atât pentru tarã, cât si pentru Rege". Acest rãspuns nu a fost o bravadã care sã-i asigure un avantaj la ancheta ce urma sã vinã, ci reda exact decizia luatã de grupul legionar de la Berlin, care nu mai vedea altã solutie pentru salvarea tãrii de la gravele consecinte la care o expunea politica externã a regelui Carol, tinând România în aliante militare cu toti adversarii Germaniei - a cãrei putere militarã în centrul Europei era de neînvins. Însãrcinat cu executia acestei grave decizii, Horia Sima si-a ales încã 17 camarazi voluntari pentru jertfa supremã, luându-le jurãmântul si începând cu totii pregãtirile de plecare, asa fel încât sã nu afle Gestapo-ul, care i-ar fi arestat, Hitler sprijinindu-l pe Carol pentru a-l putea santaja economic. Din discutiile cu misiunile trimise de Carol, Horia Sima a aflat de destinderea începutã, dar a înteles cã prin destinderea cu Miscarea Legionarã Carol cautã sã adoarmã vigilenta lui Hitler la politica sa externã duplicitarã.

De asemeni, el a mai înteles cã datoritã destinderii ar mai exista o sansã de a-l determina pe Carol sã schimbe aliantele, alta decât revolutie sau asasinat, ambele destul de riscante si putând chiar provoca o interventie sovieticã. Aceastã alternativã este redatã în ultimul paragraf din rãspunsul trimis regelui de cãtre Horia Sima la 2 mai 1940, document care ar fi trebuit sã se afle la "Dosar". Îl redau întocmai: "Pentru cã se face apel la patriotismul nostru, la realizarea unei unitãti supreme în momentul actual de primejdie externã, rãspundem cã exprimarea sentimentelor de loialitate nu va întârzia sã se producã cu toatã sinceritatea, în ziua când vom avea certitudinea cã România a înteles sã îsi realizeze destinul ei istoric, mergând alãturi de puterile biruitoare ale Axei".

Pentru Horia Sima, singura salvare a României de a nu fi pusã pe masa de operatie era aderarea la Axã cât mai urgent si înaintea Ungariei si Bulgariei pentru a le putea bloca revendicãrile lor teritoriale. Aceastã aderare însã trebuia sã o facã regele Carol care, desi tinea la vechile aliante, era îngrijorat de succesele militare ale lui Hitler si dãduse semne de intimidare (livrãrile de petrol si alimente); chiar si

destinderea cu Miscarea Legionarã a avut loc din acelasi motiv. Având convingerea cã, exploatând cu abilitate aceastã intimidare, numai el cu Miscarea Legionarã din tarã îl poate determina pe Carol sã înteleagã momentul, Horia Sima a hotãrât sã plece în tarã însotit de 5 camarazi, pentru rest neajungând mijloacele.

Horia Sima a avut ghinionul sã fie arestat la intrarea în tarã. Simtind si având apoi si confirmarea cã este vãzut (cu totul fals) ca "emisar al lui Hitler", si-a dat seama cã depinde numai de el dacã va putea convinge pe rege de bunele sale intentii ca sã poatã ajunge la dânsul. Stiind cã fiecare cuvânt al sãu va fi studiat de întreaga camarilã, Horia Sima a fãcut un enorm efort de a-si stãpâni resentimentele si a-si controla fiecare rãspuns. "Divulgãrile" lui Horia Sima despre "intentia" grupului de la Berlin si despre contactele politice ale acestuia nu au fost decât ceea ce el stia cã este deja cunoscut la Bucuresti (se stie cum). Iar a-l lãuda pe Cãpitan fatã de cel care l-a asasinat, ca si a vorbi de rãu despre Lupeasca, ar fi compromis definitiv planurile sale.

Dupã lungi si numeroase interogatorii a fost pus în libertate si dupã ce a mai dat un examen de credibilitate a fost în sfârsit primit de Carol. Aceastã audientã, ca si celelalte, au fost desigur, dacã nu înregistrate, cel putin rezumate si arhivate. Nici aceste documente foarte importante nu se aflã la "Dosar".

Nu voi intra în amãnuntele acestei tulburi perioade de timp, ci mã voi limita numai la acele episoade care, prin vizibila lor inconsecventã, au produs nedumeriri, împiedicând multora evaluarea corectã a actiunilor lui Horia Sima.

Prima întrebare care se impune este: în ce calitate Horia Sima a expus regelui un plan de actiune privind Miscarea, sustinut în toate cele patru audiente, precum si din ce motive a socotit regele necesar sã-l asculte si, desi avea alte intentii, sã-i lase impresia cã-i aprobã planul. Reputatia lui Horia Sima ca "om al Berlinului", cât si opinia unor fruntasi legionari cã fãrã el reusita "destinderii" nu este posibilã, l-a determinat pe rege sã-l cheme în tarã, iar când a cãzut prizonier, sã-l menajeze. Dupã ce a verificat cã Horia Sima vrea sincer sã-l ajute ca sã poatã realiza "destinderea" de care avea nevoie, la fel ca si de concesiunile economice, pentru diminuarea presiunii germane, l-a primit în audientã si i-a ascultat curios propunerile, lãsându-i impresia cã îl aprobã. Când regele a primit, cum era convenit, "apelul" cãtre legionari de a se înscrie în Partidul Natiunii, semnat - primul pe listã - de prof. Ion Z. Codreanu, apoi de Horia Sima si de toti fruntasii legionari, el s-a convins cã numai Horia Sima reprezintã Miscarea Legionarã.

Ca urmare a retragerii rusinoase din Basarabia si Bucovina de Nord, critica la politica externã a regelui crescând, acesta a vrut sã arate tãrii si Berlinului cã va avea un guvern în care este prezentã si Miscarea Legionarã, numindu-l pe Horia Sima, fãrã a-l întreba, într-o pozitie minorã în guvernul Tãtãrescu. Vãzând cã regele nu a înteles gravitatea situatiei în care el si tara se aflã, Horia Sima si-a dat demisia din guvern si a cerut o nouã audientã. Din nou i-a fãcut regelui o lungã expunere despre necesitatea urgentã a unui guvern legionar care, intrând în Axã, sã poatã cu succes combate pretentiile Ungariei; dupã care i-a transmis din partea guvernului german importanta comunicare cu care îl însãrcinase un membru al Ambasadei germane. Regele, surprins sã constate cã legãturile lui Horia Sima cu Berlinul sunt mult mai puternice decât le credea, putându-i fi chiar un adversar puternic, s-a arãtat foarte receptiv, promitând cã va face tot posibilul pentru o apropiere de Axã. Ca urmare, regele a numit guvernul Gigurtu cu M. Manoilescu la Externe, ambii prieteni ai Germaniei, respectiv ai Italiei, si numind iarãsi, fãrã sã-i întrebe, trei legionari: Horia Sima, Vasile Noveanu si Augustin Bidianu în pozitii secundare în guvern. Nu era solutia asteptatã de Horia Sima si, când a mai constatat cã fiecare ministru nu poate fi decât executant al deciziilor palatului, el a cerut a treia audientã, în care i-a demonstrat regelui cã desi solutia Gigurtu este un pas înainte, totusi, dupã informatiile sale, soarta Ardealului urmând sã se decidã foarte curând, numai un guvern de esentã legionarã si cu toatã libertatea de actiune poate înfrunta enormele pretentii ale Ungariei. Transfigurat de urã, regele l-a concediat. Din acel moment, Horia Sima s-a convins cã regele nu vrea sã renunte la aliantele sale, iar destinderea si un guvern cu legionari aveau dublu scop: sã facã si Miscarea Legionarã responsabilã de pierderi de teritorii, blocând astfel critica internã, iar extern sã-si asigure tolerarea de cãtre Berlin, pânã ce soarta

rãzboiului se va schimba. Întelegând acum întreaga strategie a regelui, Horia Sima si-a prezentat demisia din guvern - nefiind urmat de ceilalti doi camarazi - si s-a decis pentru a doua alternativã din planul avut când a plecat spre tarã, îndepãrtarea lui Carol de pe tron, si cât mai urgent, pentru ca România sã nu aibã soarta Poloniei. Pentru linistea camarazilor, Horia Sima a fãcut publicã demisia sa cu motivele ei dar, constient fiind cã tot ce face si spune ajunge imediat la rege, a omis fiecare cuvânt ce ar fi putut mãri supãrarea regelui provocatã de demisia sa si de publicarea ei. Din aceleasi motive, de a-i arãta regelui cã el este gata de a servi tronul, atunci când regele va dori, Horia Sima a reînceput campania - neglijatã între timp - de a convinge pe legionarii din Capitalã si pe cei adusi din provincie ca sã intre în Partidul Natiunii, având astfel si ocazia de a verifica si completa - în cel mai mare secret - grupele de legionari care trebuiau, la semnalul dat, sã intre în actiune. Concomitent, el - fiind ministeriabil - a avut o lungã serie de contacte cu tot felul de personalitãti politice, economice etc., cu care a discutat pericolele ce pândesc tara, adãugând de fiecare datã - pentru urechile regelui - refrenul: "Peste deosebirile de opinii pe care le avem - eu dorind un guvern legionar - maiestatea sa, regele, rãmâne, în gravele împrejurãri actuale, garantul unitãtii si al continuitãtii statului român".

La 16 august 1940, desi se afla angajat în pregãtirea revolutiei, Horia Sima însotit de doi întemeietori ai Miscãrii, Radu Mironovici si Corneliu Georgescu, si de profesorul Traian Brãileanu, se duce la rege în audienta aranjatã de Ambasada germanã. Regele a fost amabil cu ei, dar n-a cedat cu nimic de la pozitia sa. Cu toate cã nu cunosteau actiunea lui Horia Sima, cei trei fruntasi au rãmas convinsi cã o întelegere între Miscarea Legionarã si rege nu este posibilã.

"Dictatul de la Viena", prin care Ardealul de Nord era anexat Ungariei, a provocat o indignare generalã în toate straturile populatiei. Stiind cã nu se poate opune, Consiliul de Coroanã l-a acceptat. Pentru Horia Sima "Dictatul" era numai scadenta întregii politici externe si interne a regelui Carol si deci a venit timpul sã rãspundã. La 3 septembrie 1940 a fost afisat în toatã tara, dar mai ales în Capitalã, "Manifestul revolutiei nationale" semnat de Horia Sima, prin care îl acuza pe rege de toate nenorocirile ce s-au abãtut asupra tãrii si a cerut abdicarea lui. Cum nici acest document important nu se aflã la "Dosar", voi reda câteva fragmente mai semnificative: "… Rezultatul acestei politici infame, al cãrei final nu putea fi decât prãbusirea, a ajuns astãzi la sfârsitul tuturor erorilor: destrãmarea internã, izolarea externã, iar pãmântul patriei sfâsiat la nord si la sud, la rãsãrit si apus. Cine este vinovat? Regele a declarat repetat cã politica externã îi apartine exclusiv… Dupã arestarea si eliberarea mea, în fata gravei amenintãri din afarã, am oferit regelui o ultimã sansã de salvare… Mi-am luat angajamentul, în schimb, sã garantez tronul si dinastia… Am acceptat si anumite situatii care însemnau o scãdere de prestigiu pentru mine si Miscarea noastrã, tot din dorinta de a da regelui posibilitatea sã înteleagã momentul politic si sã se sprijine pe noi. Nu am fost ascultat!… Astãzi, când dezastrul tãrii este îngrozitor de mare, când puterea statului este fãrâmitatã, când un întreg popor nevinovat e azvârlit în cea mai neagrã deznãdejde, lovit, umilit si batjocorit, când anarhia cea mai cumplitã ne amenintã, când foametea bate la usã si când toatã lumea indicã pe vinovat, Garda de Fier e silitã sã pãrãseascã atitudinea ei de largã întelegere fatã de rege si sã-i cearã singurul act patriotic ce i-a mai rãmas, singura si ultima datorie: Sã Abdice! E strigãtul unanim al tãrii. Vointa totalã a unui popor".

În acelasi timp (3 septembrie), grupurile legionare de actiune au trecut la atacul clãdirilor publice programate în mai multe orase strategice, inclusiv în Capitalã, iar echipe legionare au antrenat pretutindeni o populatie care a vãzut în sfârsit ocazia de a-si descãrca toatã nemultumirea înãbusitã de teroarea dictaturii regale, prin manifestatii de stradã neîntrerupte, si cerând abdicare tiranului.

Chiar dacã ocuparea clãdirilor în cele trei orase programate nu a reusit complet, impactul actiunii asupra populatiei de a participa la demonstratiile de protest a fost decisiv. Astfel cã în timpul record de douã zile si o noapte, revolutia initiatã de Horia Sima a mãturat de pe tron pe Carol, tiranul sângeros, care asasinase floarea tineretului român. La numai douãsprezece ore dupã abdicarea lui Carol, "Forul legionar", adunat (6 septembrie, orele 18) la colonelul Zãvoianu, îl proclamã pe Horia Sima ca urmas al Cãpitanului si Sef al Miscãrii Legionare, drept recunoastere a uluitoarei sale performante, ca din situatia de prizonier si condamnat la moarte de Carol sã reuseascã în numai trei luni ca sã-l alunge de pe tron si din tarã. De altfel, chiar si înainte de revolutie era privit de legionari ca fiind de fapt Seful Miscãrii. La

31 august 1940, un "Apel" semnat de 48 fruntasi legionari, care îl considerau ca Sef, cereau tuturor sã-l recunoascã.

Notã. Nu mã pot opri ca sã nu semnalez prezenta pe acest "Apel" a dr. Serban Milcoveanu, devenit, la scurt timp, cel mai acerb adversar al lui Horia Sima, aducându-i acestuia cele mai aberante învinuiri împletite din aparente, deductii si fabulatii (ultimele fiind tãria d-sale) referitor la evenimente cunoscute de domnia sa anterior semnãrii "Apelului". Reusind sã supravietuiascã celor 750 de sedinte de anchetã - corect calculat ar fi trebuit sã fie 4.368 - (vezi "Învierea" nr. 1, pag. 227), aceastã "metamorfozã" a domniei sale i-a asigurat pânã în zilele noastre o deosebitã preferintã atât în medii, cât si ca interlocutor. (articol publicat in "*Permanente"*, octombrie 2001)